

József, Egyiptom hercege

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: 1Mózes 41:37-46; 42; 43; 44; 45;
1Királyok 3:12; Róma 5:7-11

„Azután ezt mondta a fáraó Józsefnek: Íme, én téged egész Egyiptom fejedelmévé teszek” (1Móz 41:41, ÚRK).

József most már Egyiptom fejedelme lett, a bátyjai pedig meg fognak hajolni előtte, miközben nem is tudják, hogy ki ő (1Mózes 42. fejezet). Megalázkodnak előtte, amikor József kényszeríti őket, hogy visszatérve hozzák magukkal Benjámint (1Mózes 43. fejezet). Amikor pedig tartanak attól, hogy Benjámint biztonsága veszélybe kerül (1Mózes 44. fejezet), kegyelemért könyörögnek a nagyhatalmú férfi előtt, akit olyannak látnak, „mint a fáraó”. Végül József felfedi kilétét, ők pedig megértik, hogy a tetteik dacára Isten az egészből jót hozott ki.

Érdekes módon inkább a testvérek megtéréséről szól az események egész következő sora, amelyben pedig József sikerének kellene kibontakoznia. Amikor oda-vissza utazgatnak József és az apjuk között, arra emlékeztetik őket az akadályok, amikbe ütköznek, hogy gonoszul cselekedtek Józseffel és az apjukkal, felméri Isten előtti bűnüket. József testvérei isteni ítéletként élik meg a történeteket. A mindenkit könnyekre fakasztó és mindenki-ben örömet keltő, megindítóan érzelmes befejezésnek az az üzenete, hogy elfogadhatatlan, kegyetlen tetteik ellenére a testvérek mégis bocsánatot nyertek.

JÓZSEF FELEMELKEDÉS

Józsefnek bemutatták a fáraó álmait, amit Isten „cselekedni akar” (1Móz 41:28) az országban. Ő azonban nem szólítja arra a fáraót, hogy higgyen az Istenében, hanem azonnal cselekedni kezd. Egy gazdasági programmal áll elő. Érdekes, hogy a fáraóban József beszédének csak a gazdaságra vonatkozó része marad meg, úgy tűnik, hogy jobban foglalkoztatja az álmok gazdasági, mint lelki tanulsága vagy Isten szerepe, aki azt adta.

1Móz 41:37-57 szakasza alapján mi volt Isten szerepe József sikerében?

A fáraó nem annyira azért választotta ki Józsefet, mert jól magyarázta az álmait és elmondta, hogy milyen probléma előtt áll az ország, hanem mert megoldást is javasolt, jó tanácsot adott, ebben a fáraó és a szolgálói is egyetértettek (lásd 1Móz 41:37). A fáraó döntése inkább pragmatikus, mint vallási alapú volt, noha felismerte, hogy Józsefben „Isten lelke van” (1Móz 41:38), alkalmas a feladatra, mivel „értelmes és bölcs ember” (1Móz 41:39). Ez a kifejezés az Istentől kapott bölcsességet jellemzi (lásd 1Móz 41:33; vö. 1Kir 3:12).

A bibliai szöveg minden részlete jól illik a korabeli egyiptomi viszonyokhoz. Politikai szempontból nem tekinthető szokatlan lépésnek, hogy a fáraó kinevezte Józsefet Egyiptom fejedelmének, ugyanis bizonyítékok támasztják alá külföldről származó vezetők szerepét a birodalomban.

A következő hét év olyan bőséges volt, hogy a gabonatermés „megszámlálhatatlan” lett. „A tengerpart homokja” (1Móz 41:49, RÚF) hasonlat pedig azt érzékelteti, hogy ez Isten áldása volt (1Móz 22:17). Fia születésekor József a gyermekáldásról gondolkodik (1Móz 41:52), ez az egybeesés is bizonyítja, hogy Isten áll mindkét jelenség mögött. Két fiának a neve József tapasztalatát tükrözi Isten gondviselésével, amitől a fájdalom emléke örömmre vált (Manassé), a korábbi szenvedés után pedig termékenység következett (Efraim). Nagyszerű példa ez arra, hogy a rosszat Isten különösen jóra fordította.

**Hogyan láthatják meg az emberek Istenünk valóságát az életünkben?
Említsünk példákat erre!**

JÓZSEF TALÁLKOZIK A TESTVÉREIVEL

Olvassuk el 1Mózes 42. fejezetét! Mi történik itt? Hogyan mutatkozik meg az isteni gondviselés az emberi gonoszság és rosszindulat ellenére is?

Az éhínség miatt Jákób arra kényszerül, hogy Egyiptomba küldje a fiait gabonát vásárolni. Érdekes, hogy ezt éppen ő kezdeményezi (1Móz 42:1). A szegény idős ember, aki az általa nem befolyásolható körülmények áldozata, nem is tudja, hogy az események csodálatos láncolatát indítja el, ami végül elvezet a régóta gyászolt fiával való újbóli találkozáshoz.

A találkozás gondviselészerű voltát két alapvető jellemző emeli ki. Először is, József álmának beteljesedéseként történik, hiszen prófétai álma megjövendölte: *„A ti kévéitek... az én kévém előtt meghajoltak”* (1Móz 37:7, ÚRK). Az álom ekkor teljesedett. József *„az ország kormányzója”* (1Móz 42:6) és *„annak a földnek ura”* (1Móz 42:30, 33). Nagy hatalommal bír, szemben szűkölködő testvéreivel, akik *„arccal a földre borultak előtte”* (1Móz 42:6, ÚRK) – tíz bátyja, akik korábban gúnyolták az álma miatt, nem hitték teljesedését (1Móz 37:8).

Másodszor pedig a gondviselészerű találkozást válaszként tünteti fel az Ige. A két esemény nyelvi és tematikus összecsengései az igazságos büntetés gondolatát emelik ki. Az *„ezt mondták egymásnak”* (1Móz 42:21, ÚRK) fordulat jelenik meg akkor is, amikor gonosz tervet kezdtek szőni József ellen (1Móz 37:19). A testvérek börtönbe kerülése (1Móz 42:17) József fogóságának (1Móz 40:3-4) visszhangjaként vehető, annyira, hogy a testvérek az akkori eseményeket összefüggésbe hozzák azzal, amit talán húsz éve tettek az öccsükkel. *„És ezt mondták egymásnak: Bizony vétkeztünk testvérünk ellen, akinek láttuk lelki szorongását, mikor nekünk könyörgött, ne nem hallgattunk rá. Ezért következett ránk ez a nyomorúság”* (1Móz 42:21, ÚRK).

A korábbi tettük és a jelen helyzetük közötti kapcsolatot erősítik meg Rúben szavai: *„vérét is keresik rajtunk”* (1Móz 42:22), amikor felidézi, hogy ő figyelmeztette a többieket: *„Ne ontsatok vért”* (1Móz 37:22).

Bizonyára a legtöbben követtünk el olyasmit, amit később megbántunk. Hogyan tudnánk kárpótlást adni a tettünkért, amennyire tőlünk telik? És miért annyira fontos, hogy elfogadjuk Isten bűnbocsánatának az ígéletét, ami Jézus által lehetséges (lásd Róm 5:7-11)?

JÓZSEF ÉS BENJÁMIN

Jákób nem tudta könnyen elengedni Benjámint, Ráhel egyetlen fiát, aki még vele volt. Félt, hogy őt is elveszítheti, amint Józsefet (1Móz 43:6-8). Csak akkor egyezett bele, hogy fiai másodszor is elmenjenek Egyiptomba, amikor már nem volt több ennivaló (1Móz 43:2), Júda pedig megfogadta, hogy visszahozza Benjámint (1Móz 43:9), csak akkor engedte el Benjámint velük.

Olvassuk el 1Mózes 43. fejezetét! Benjámint jelenléte hogyan alakította az eseményeket?

Benjámint személye emelkedik ki az eseményekben. Amikor a testvérek megállnak József előtt, ő csak rá figyel (1Móz 43:16). Egyedül Benjámint nevezi a szöveg József „testvérének” (1Móz 43:29, ÚRK). Néven nevezi a leírás, míg a többi testvért nem, egyszerűen úgy utal rájuk, hogy „emberek” (1Móz 43:16).

Benjámint úgy szólítja József, hogy „fiam”, ezzel a megerősítő, gyengéd érzelmeket kifejező szóval (1Móz 43:29; vö. 22:8). Üdvözlő áldásában a „kegyelmet” említi (1Móz 43:29), ami emlékeztet arra, amikor ő könnyörgött kegyelemért, mégsem kapott (1Móz 42:21). József megadja a kegyelmet Benjáminnak, amit ő nem tapasztalt a bátyjaitól.

Az idősebb testvérek félnek, hogy börtönbe vetik őket a pénz miatt, amit a zsákjaikban találtak, József eközben lakomát készíttet nekik, mivel Benjámint is ott van. Mintha Benjámint az egész helyzetre jó hatással lett volna. A testvéreket a koruk szerint ültetik le, a tisztelet szabályainak figyelembevételével, de a legfiatalabbnak, Benjáminnak ötször annyi ételt szolgálnak fel, mint bátyjainak (1Móz 43:33-34). Ez a kivételezés azonban nem zárja őket, másképp volt már, mint Józseffel, aki sok évvel korábban apja kedvence volt és emiatt szörnyűségeket követtek el a féltestvérük meg az apjuk ellen (1Móz 37:3-4).

„Benjámint megkülönböztetésével József arról akart megbizonyosodni, hogy vajon testvérei a legfiatalabb testvérüket nem illetik-e ugyanazzal az irigységgel és gyűlölettel, amelyet vele szemben egykor kimutattak. Feltételezve, hogy József nem érti beszédüket, a testvérek szabadon és nyíltan beszélgettek egymással. Így Józsefnek alkalma volt testvérei igazi érzéseinek megismerésére. További próbára tette őket. Eltávozásuk előtt megparancsolta, hogy az ezüst poharát rejtsek el a legfiatalabb testvér zsákjába” (Ellen G. White: *Patriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 186. o.).

A JÖVENDÖLÉS POHARA

Olvassuk el 1Mózes 44. fejezetét! Miért tetette József a jövendölés poharát éppen Benjámin zsákjába, nem valamelyik másik testvérebe?

Ez a történet párhuzamos az előzővel. Mint korábban, József ekkor is konkrét utasításokat ad, és az előbbi esethez hasonlóan szintén étellel töltik meg a férfiak zsákjait. Ekkor azonban azt a furcsa parancsot adja, hogy Benjámin zsákjába tegyék bele a drága poharat.

Az események innen másként folytatódnak. Az előző út után a testvérek visszatértek Kánaánba, hogy magukkal vigyék Benjámint, ekkor azonban Egyiptomba kellett visszamenniük, hogy József elé álljanak. A korábbi esetben minden testvér ugyanazt találja a zsákjában, most azonban csak Benjámint választják külön, mivel nála van József pohara. Benjámin, a megkülönböztetett vendég váratlanul gyanúsított lett József kelyhe miatt, megvádolják, hogy ellopta az értékes tárgyat. Börtönbe kell mennie.

Józsefé volt a jövendöléshez használt kehely, ami nem jelenti azt, hogy hitt volna annak erejében. „Sohasem igényelte magának a jövendölés erejét, de el akarta velük hitetni, hogy olvasni tud életük titkaiban” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 187. o.).

József a varázspoharat akarta eszközül felhasználni arra, hogy a természetfelettire terelje a gondolatot, így ébresszen Isten előtti bűntudatot a testvérei szívében. Júda így is reagál József üzenetére, utal Isten büntetésére, ami a gonoszságuk miatt éri őket (1Móz 44:16). Az értékes tárgy ellopása igazolná a súlyos büntetés kiszabását, amivel József próbára akarta tenni a testvéreit.

Figyelemreméltóak a testvérek erős érzelmei és a reakciójuk. Egyaránt erőt vett rajtuk a fájdalom, féltek, hogy Benjámint is elvesztik, mint egykor Józsefet, aki szintén rabszolgává lenne Egyiptomban, ártatlanul, mint ő volt. Ezért mondja Júda, hogy inkább őt vigyék el szolgának Benjámin „helyett” (1Móz 44:33), ahogyan az ártatlan Izsák „helyett” a kost áldozták fel (vö. 1Móz 22:13). Júda áldozatként, helyettesként ajánlja fel magát azért, hogy megóvja apját a „nyomorúságtól”, ami sírba vinné (1Móz 44:34).

A szeretet melyik elve mutatkozik meg Júda szavaiban, amikor vállalta volna a büntetést a testvére helyett? Miért az ilyen szeretet a magyarázat a bibliai megváltás teológiai fogalmára (lásd Róm 5:8)?

„ÉN VAGYOK JÓZSEF, A TI TESTVÉRETEK”

A szeretet, a hit és a reménység mely történeteit találjuk 1Mózes 45. fejezetében?

Pontosan abban a pillanatban, amikor Júda a „nyomorúságról” (Károli, ÚRK), „bajról” (RÚF) beszélt, ami „atyámat érne” (1Móz 44:34), József „főlkialtott” és „megismertette magát testvéreivel” (1Móz 45:1, ÚRK). Ez utóbbi kifejezést gyakran Isten önkinyilatkoztatására vonatkozóan találjuk a Bibliában (2Móz 6:3; Ez 20:9), ami azt sejteti, hogy Ő is megnyilatkozott itt. Vagyis az Úr bemutatta, hogy gondviselése uralkodik, az emberi gyengeségek ellenére is.

A testvérek nem hisznek a fülüknek és a szemüknek, így Józsefnek még egyszer el kell mondania: „*Én vagyok József, a ti testvéretek*” (1Móz 45:4), és csak másodsorra, pontosan ezeknek a szavaknak a hallatán, hogy „*akit eladtatok Egyiptomba*” (ÚRK), akkor hiszik el.

József ezután kijelenti, hogy Isten küldte őt oda (lásd 1Móz 45:5). Az Istenre tett utalásnak kettős a célja. Egyrészt biztosítani akarja a testvéreit arról, hogy nincs benne rossz érzés irántuk. Ugyanakkor ez egy erős hitvallás is, a remény kifejezése, hogy a történetek a „*nagy szabadítás*” és a család megmaradása érdekében következtek be (1Móz 45:7).

Ezek után József sürgeti a testvéreit, hogy menjenek el apjukért, készítsék fel az útra, hozzák Egyiptomba. Még konkrétan azt is megnevezi, hogy melyik területen fognak élni: a gazdag legelőiről híres Gósen földjén, ami „*Egyiptom földjének a legjava*” (1Móz 45:18, 20). A szállításról is gondoskodik, szekereket küld, végül ezek győzik meg Jákóbot arról, hogy a fiai nem hazudnak a történetekről. Jákób ezt a látható jelet annak konkrét bizonyítékaként fogadja el, hogy József életben van, amitől azonnal felélénkül (vö. 1Móz 37:35; 44:29).

Most már minden rendben van. Jákób tizenkét fia él, őt pedig már „Izraelnek” nevezik (1Móz 45:28). Isten gondviselése hatalmasan megmutatkozott.

Igen, József könyörületes volt a testvéreivel. Meg is engedhette magának. Mi hogyan tanulhatunk meg megbocsátani azoknak, akik rosszat tettek ellenünk, még ha a mi esetünkben a dolgok nem is fordultak úgy jóra, mint József történetében?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „József Egyiptomban” c. fejezet, 172-180. o; „József és testvérei” c. fejezetből 181-191. o.

„A bezártság három napja keserű szomorúság ideje volt Jákób fiai számára. A múltbeli rossz dolgaikon gondolkoztak, főleg a Józseffel szembeni kegyetlenségükön. Tudták, hogy ha kémeknek ítélik őket és nem tudnak bizonyítékot hozni, amivel tisztáznák magukat, mindannyiukra halál vagy rabszolgaság vár. Nem hitték, hogy egyikük is képes lenne meggyőzni apjukat, bármennyire igyekeznének is, hogy elengedje velük Benjámint, miután – ahogy gondolta – József olyan szörnyű halált szenvedett. Eladták Józsefet rabszolgának, és most attól tartottak, hogy Isten büntetéseként a rabszolgaságot kell elszenvedniük. József tekintetbe vette, hogy apja és testvéreinek a családjai talán szenvednek az éhség miatt, és meggyőződött arról is, hogy bátyjai megbánták a vele szemben elkövetett kegyetlenségüket, semmiképpen nem tennék ugyanazt Benjáminnal, mint amit vele műveltek” (Ellen G. White: *Spiritual Gifts*. 3. köt. 155-156. o.).

„József megnyugodott. Próbára tette a bátyjait, és látta bennük a bűneikből való igazi megtérés gyümölcseit” (i. m. 165. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) A csoportban beszéljünk a csütörtöki rész utolsó kérdéséről! Vajon József akkor is megbocsátott volna a testvéreinek, ha a dolgok nem alakulnak ilyen jól? Természetesen nem tudhatjuk biztosan, de az egész történet szerint mi utal arra a jellemében, ami magyarázza a jóindulatát?
- 2) Milyen szempontból láthatjuk Józsefben Krisztus és a vele történetek előképét?
- 3) József próbára tette a testvéreit. Hogyan próbál meg bennünket is Isten?
- 4) József testvéreit még hosszú évek után is büntudat gyötörte amiatt, amit öccsükkel tettek. Mit mutat ez a büntudat súlyával kapcsolatban? Megbocsáthatnak nekünk az emberek és Isten is, de hogyan tanulhatunk meg önmagunknak megbocsátani, még ha méltatlanok is vagyunk a bocsánatra?

KERESZTURY DEZSŐ: ESTI IMÁDSÁG

Ó, milyen vak homályba futnak,
kik nélküled indulnak útnak!
A kezemet nézem: leszárad;
szívem sívó homokkal árad.

Valamikor kézen vezettél;
szökni akartam, nem engedté. l.
Csend volt szívemben és a csendben
szavad szólt csak, mindennél szebben.

Én Istenem! Hívj vissza engem!
Magam maradtam, eltévedtem.
Légy bátorságom, bizodal mam!
Ó, légy úrrá megint Te rajtam!